ХМАРИ

Коли я дивлюсь на хмари, ті діти землі і сонця, що, знявшись високо, все вище і вище, мандрують блакитним шляхом, — мені здається, що бачу душу поета.

Я впізнаю її. Он пливе, чиста і біла, спрагла неземних розкошів, прозора і легка, з золотим усміхом на рожевих устах, тремтяча бажанням пісні.

Я бачу її. Велика і важка, повна туги й невиплаканих сліз, вагітна всіми скорботами світу, темна од жалю до нещасної землі, вона клубочиться чорними хвилями, важко дихає переповненими грудьми, ховає лице од сонця і гірко плаче теплими сльозами, аж поки не стане їй легше.

Я знаю її. Вона… Неспокійна, вся насичена вогнем, вся палаюча великим і праведним гнівом. Мчиться шалено по небу і підганяє ліниву землю золотою різкою… Вперед… вперед… швидше разом із нею… в мільйон раз швидше в повітрі… І гукає так, щоб всі почули, щоб ніхто не спав, щоб всі прокинулись…

Я розумію її. Вічно невдоволена, вічно шукаюча, з вічним питанням — нащо? до чого? — вона спустила сірі крила над землею, щоб не було видко сонця, щоб потопала в тінях земля, і сіє дрібну мряку суму…

Поете, я не дивуюсь, що любиш хмари. Але я співчуваю тобі, коли з тужливою заздрістю стежиш за хмаркою, що тоне, розпливається і гине в блакитній пустелі…

УТОМА

Душа моя втомлена — і навіть той жаль, що почуваю, нагадує лиш усміх, застиглий на обличчі мерця…

Я маю жаль до неба, бо хмари, що проходять по ньому, не лишають там жодного сліду: воно знов стає ясним і блакитним. Жаль маю до землі, бо тіні, що вкривають її, пересунуться на інше місце, і, де було тьмяно і сумно, знов ляже золото сонця.

З жалем дивлюсь на воду: мов дзеркало, одбиває вона красу світу, і коли невдоволена навіть — ламле всі лінії й фарби і творить своє. І маю жаль я до осінньої рослини: кожна брунька ховає в собі надію життя і дасть нові пагони.

Тоді як я…

Тоді як попіл надій моїх нерухомою хмарою завис наді мною, тоді як сонце щастя не зжене з душі тіней, як дзеркало душі моєї померкло, потьмарилось, не одбива нічого, тоді як те, що облетіло і стало голим, — не розів'ється знову. І чом не живу я, вища істота, як те мертве небо, як нежива земля, як вода, як рослина?

Спитати?

Не хочу… Втомився…

САМОТНІЙ

Я слухаю співи, яких ніхто не чує: то співає моя душа.

Завжди і всюди чую її любимий приспів:

— А ти самотній!.. І ніщо не заглушить — я се знаю, — ніщо не заглушить тихого співу; крізь стогін хуги, крізь сміх весни, крізь регіт грому і плюскіт зливи — я все вчуваю:

— Самотній!.. Самотній!..

Навколо люди. Блищать їх очі, тремтять їх голоси… Снує срібну нитку розум і золоту — серце, хвиля життя виходить з берегів, шумить і грає, і коли до уст моїх торкається келих веселощів, — я чую вже знайомий реквієм душі:

— А ти самотній!..

Я плачу. З мого серця теж ллється струмок в море людського горя. І хоч тепла рука моя простягнена для дружнього стиску там, де його треба, хоч душа моя розкрита для чужого горя, як квітка для роси, а проте… а разом з тим — я чую — встає з глибини, як вічне прокляття:

— Ха-ха! Ти все ж самотній! І коли навіть біля серця мого б'ється кохаюче серце, коли дві іскри злучаються в поломінь щастя, коли здається, що сфінкс розгаданий вже, — і тоді навіть… …І тоді навіть чорним клубком котиться в грудях моїх болісний й гордий покрик:

— А я… самотній!..

СОН

Снилось мені — чи ж снилось мені? — що в грудях у мене лиш половина серця.

"Де друга?" — мучився я.

А та, що лишилась, билась тривожно у грудях, і в кожнім тріпотанні чув я жадливий і владний голос:

— Шукай. І я шукав.

Широкими світами, потоком життя, між натовпом й тиском мчав я розділене серце, і скрізь ввижалась мені рідная половина. І радісно розкривались свіжі краї серця, і лилась найкращая кров у другу, здавалось, знайдену половину.

Та я помилявся. Краї не зростались у цілеє серце, а все було дві половини.

Й, скрегочучи з болю зубами, одривав і волік я — не мчав, а волік я скривавлене серце, бо все чув голос:

— Шукай... І так було довго, і так було завжди…

Та коли врешті настала зима, коли на голову мою впав перший сніг, я знайшов те, чого шукав.

Останнім тріпотанням забилось спустошене серце й, безсиле, одмовилось розкрити зів'ялі краї до рідної половини. І тоді — ви розумієте? — тоді підняв я очі дороги, до білого снігу, і зором зацькованого звіря благав його: іди… іди… спадай, покрий навіки…

Так снилося мені — чи ж снилося мені?..